

T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

TEMYZ EDENLER : **1-(DAVACI):** Yemek Kartı Hizmetleri Derne i

VEK L : Av. Nursel Karaaslan

UETS Kodu: 16096-90651-43734 (E-Tebliğat)

2-(DAVALI) : Sosyal Güvenlik Kurumu

UETS Kodu: 35773-73770-62988 (E-Tebliğat)

VEK L : Av. Elif Görgü

STEM N KONUSU : Danı tay Onuncu Dairesinin 08/05/2024 tarih ve E:2023/170, K:2024/1853 sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜREC :

Dava konusu istem: 12/05/2010 tarih ve 27579 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sosyal Sigorta lemleri Yönetmeli i'nin, 11/11/2022 tarih ve 32010 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelik'in 1. maddesi ile de i tirilen 97. maddesinin 7. fıkrasının (a) bendi ve bu düzenlemeye dayanılarak Sosyal Güvenlik Kurumu Sigorta Primleri Genel Müdürlü ü tarafından yayımlanan 02/12/2022 tarih ve 2022/22 sayılı, "Yemek Bedeli" konulu Genelge'nin 2.1.2 ve 2.1.4. maddelerinin iptali istenilmi tir.

Daire kararının özeti: Danı tay Onuncu Dairesinin 08/05/2024 tarih ve E:2023/170, K:2024/1853 sayılı kararıyla;

Davalı idarenin usule ili kin itirazları yerinde görülmemi ,

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanunu'nun, dava konusu düzenlemelerin yayımlandı ı tarihte yürürlükte bulunan haliyle "Sigortalı sayılanlar" ba lıklı 4. maddesi, "Prime esas kazançlar" ba lıklı 80. maddesinin 1. ve son fıkrası, "Yönetmelikler" ba lıklı 107. maddesi, 12/05/2010 tarih ve 27579 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren Sosyal Sigorta lemleri Yönetmeli i'nin "Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları" ba lıklı 97. maddesinin 7. fıkrası, Sosyal Güvenlik Kurumu Sigorta Primleri Genel Müdürlü ünün 02/12/2022 tarih ve 2022/2 sayılı, "Yemel Bedeli" konulu Genelgesi'nin "2.1.2" ve "2.1.4" alt ba lıklı maddelerine yer verilerek,

Uyu mazlı ın, 5510 sayılı Kanun'un 4. maddenin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olanlara i veren tarafından yapılan ayni ve nakdi yemek yardımlarının, sigorta primine esas kazançta dahil edilip edilmeyece ine ili kin oldu u,

5510 sayılı Kanun'un 80. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinden de görülece i üzere; 4. maddenin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olan, hizmet akdi ile bir veya birden fazla i veren tarafından çalı tırılanlara i veren tarafından yapılan ayni yardımların bütünüyle prime esas kazançtan hariç tutulurken, nakden yapılan yemek yardımlarının yalnızca davalı Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek kısmının (Kurum Yönetim Kurulunun 17/11/2022 tarih ve 2022/323 sayılı kararıyla günlük brüt asgari ücretin % 23,65'i)



T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

sigorta priminden istisna tutuldu u,

Dolayısıyla, aynı yardım kavramının tanımının, uyu mazlı ın çözümü bakımından önem arz etti i,

Doktrinde ve Yargıtay kararlarında belirtildi i üzere, "aynı yardım", sosyal veya ki isel bir ihtiyacın kar ılanması için yapılmakta olup, i çinin i verene sundu u eme in kar ılı ı olan ücret ya da sair yan ödemeler kapsamında yer almayan sosyal amaçlı ödemeler oldu u, bu nedenle, i çi tarafından aynı yardımın, verilme amacı dı ında, nakit ya da nakit yerine geçmek üzere bir ödeme aracı olarak kullanılamaması, bu ko ulları sa lamayan yardımların "nakdi yardım veya ödeme" kapsamında de erlendirilmesi gerekti i,

Buna göre, yalnızca "aynı ya da nakdi yapılmı olması" ayrımını esas alarak yemek yardımını prime esas kazanç bakımından farklı sonuçlara tabi tutan 5510 sayılı Kanun hükmünün, yapılan açıklamalarla birlikte de erlendirilmesinden; yardımın aynı ya da nakdi olarak tespitinde i çi-i veren ili kisinin esas alınması gerekti i, bir ba ka ifadeyle i verenin yemek yardımını i çiyeye fiilen "yemek vermek" ekinde sunması halinde, yeme in i yeri ve mü temilatı içinde ya da dı ında verilmesi fark etmeksizin yardımın "aynı yardım" kapsamında de erlendirilmesi gerekti i, i verenin söz konusu yemek bedelini 3. ki ilere nakden ödemesinin de bu durumu de i tirmeyece i, zira 3. ki ilere yapılan ödemenin i çi tarafından ba ka amaçlarla kullanmasının mümkün olmadığı, bu nedenle i çinin i verene sundu u eme in kar ılı ı olan ücret ya da sair yan ödemeler kapsamında de erlendirilemeyece i, aynı ekilde i verenin yemek yardımını i çiyeye *yalnızca yemek bedelini ödemedede kullanılmak üzere* "yemek kartı/çeki/kuponu gibi araçlarla ödemesi" halinde de, i çinin söz konusu ödeme aracını nakit ya da nakit yerine geçecek ekilde ba ka amaçlarla kullanmasının mümkün olmaması nedeniyle aynı yardımın söz konusu olaca ı, bununla birlikte i verenin yemek yardımını i çiyeye "nakit ya da yemek bedeli ödeme dı ında da kullanılabilecek yemek kartı/çeki/kuponu gibi araçlarla ödemesi" halinde aynı yardımdan bahsedilemeyece i ve bu halde yapılan nakdi ödemenin yalnızca davalı Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek kısmının (Kurum Yönetim Kurulunun 17/11/2022 tarih ve 2022/323 sayılı kararıyla günlük brüt asgari ücretin % 23,65'inin) prime esas kazançta tabi tutulmayaca ı, bu tutarı a an kısmının sigorta primine tabi oldu u sonucuna varıldı ı,

Oysa, dava konusu Yönetmelik kuralı ile Genelge maddelerinde, belirlenen yasal ayrımlar dikkate alınmaksızın; aynı yemek yardımları, salt i yeri veya mü temilatı dı ında verilmesi nedeniyle aynı yardım olarak kabul edilmedi i, aynı ekilde i çilere aynı yardım olarak sunulan yemekler kar ılı ı 3. ki ilere nakden ödeme yapılması nedeniyle aynı yardım niteli inin de i ti inin varsayıldı ı, ayrıca Genelge'nin 2.1.5.1 maddesinde; Genelge'de geçen yemek kartı/çeki/kuponu ibarelerinden "yalnızca yemek bedellerini ödeme aracı olarak kullanılanların" kastedildi i açıkça belirtilmesine ra men, sigortalılara, bu ekilde yapılan ödemelerin de aynı yardım de il nakdi yardım/ödeme olarak kabul edildi i ve söz



T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

konusu yardımların hepsinin Kurumca belirlenen tutarı a an kısmının prime esas kazançta dahil edildi i,

Daha açık bir ekilde ve maddeler halinde ifade etmek gerekirse;

veren sigortalıya i yeri veya mü temilatında kendi imkanlarıyla (kendi aldığı malzemelerle kendi mutfa nda yemek yapması suretiyle) yemek vermesi veya i veren sigortalıya i yeri veya mü temilatında ve fakat 3. ki iden (yemek firmaları vb.) hizmet alımı suretiyle yemek vermesi halinde, söz konusu yemek yardımlarının "ayni yardım" kapsamında de erlendirilece i ve prime esas kazançta dahil edilmeyece i, dava konusu Yönetmelik kuralının da bu yönde oldu u, ayrıca aynı hususlar Genelge'nin 2.1.1 maddesinde düzenlenmi olup, dava konusu edilmedi i, dolayısıyla taraflar arasında bu konuda ihtilaf bulunmadı ı,

veren sigortalıya i yeri veya mü temilatı dı nda, 3. ki ilere ait restoran ve bunun gibi yerlerde yemek vermesi ve söz konusu yemek bedelini 3. ki ilere nakden ödemesi halinde, söz konusu yemek yardımının "ayni yardım" kapsamında de erlendirilmesi ve prime esas kazançta dahil edilmemesi gerekti i, zira 5510 sayılı Kanun'un 80/1-b hükmünde, yardımın ayni verilmesinin, prime esas kazançtan muaf tutulması için yeterli görüldü ü ve yeme in verilece i yer bakımından mekansal bir ayrıma (i yeri veya mü temilatı içi ya da dı ı ayrımına) gidilmedi i, her ne kadar, bu halde i veren tarafından yemek bedelinin 3. ki ilere nakden ödenmesi söz konusu ise de, yardımın ayni olup olmadı ının tespitinde i veren ile 3. ki i arasındaki ili kinin de il, i veren ile yardımın yapıldı ı i ç i arasındaki ili kinin esas alınmasının zorunlu oldu u, esasen, 3. ki ilere yapılan bu ödeme, i ç i tarafından ba ka amaçlarla kullanılamayaca ndan, i çinin i verene sundu u eme in kar ılı ı olan ücret ya da sair yan ödemeler kapsamında de erlendirilemeyece i, bu nedenle de prime esas kazançta dahil edilemeyecek bir sosyal yardım niteli inde kalaca ı,

Dava konusu Yönetmelik kuralı ile Genelge'nin dava konusu 2.1.2 maddesinde, i verence sigortalılara i yeri ve mü temilatı dı ndaki yerlerde verilecek ve bedeli 3. ki ilere ödenecek yemekler için yapılan ödemenin, Kurumca belirlenen tutarı a an kısmının prime esas kazançta tabi olaca ı düzenlenmek suretiyle, esasen "ayni yardım" kapsamında yer alan söz konusu yemek yardımının bir kısmının Kanun'a aykırı olarak prime esas kazançta dahil edildi i görüldü ünden, anılan kapsamdaki ayni yemek yardımlarını, nakdi yardım olarak niteleyen dava konusu Yönetmelik kuralı ile Genelge'nin dava konusu 2.1.2 maddesinde hukuka uyarlık bulunmadı ı,

veren, sigortalıya i yeri veya mü temilatı dı nda, 3. ki ilere ait restoran ve bunun gibi yerlerde yemek vermesi ve söz konusu yemek bedelini sigortalıya yemek kartı/çeki/kuponu gibi araçlarla ödemesi halinde, ikili bir ayrıma gitmek gerekti i,

Buna göre, yemek kartı/çeki/kuponunun, yemek bedelinin ödenmesi dı nda hiçbir mecrada ve -nakitya da nakit yerine geçecek ekilde- ba ka hiçbir amaçla kullanılamaması



T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

halinde, bahse konu yemek yardımının sosyal yardım niteli ini koruması ve i çiy e me i kar ılı ı verilen ücret ya da yan ödemeler vasfını ta ımaması nedeniyle "ayni yardım" kapsamında de erlendirilerek yemek kartı/çeki/kuponuna yüklenen tutarın prime esas kazanca dahil edilmemesi gerekece i,

Ancak yemek kartı/çeki/kuponunun, yemek bedelinin ödenmesi dı ında ba ka mecralarda ve yemek bedeli ödeme dı ında -nakit ya da nakit yerine geçecek ekilde- ba ka amaçlarla kullanılması halinde, bahse konu yemek yardımının "nakdi yardım" kapsamında de erlendirilmesi ve davalı Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek kısmının, prime esas kazanca tabi tutulmaması, bu tutarı a an kısmının ise sigorta primine tâbi olması gerekece i,

Dava konusu Yönetmelik kuralında, i verenin sigortalıya i yeri veya mü temilatında yemek vermeyip 3. ki ilere ait restoran ve bunun gibi yerlerde yemek vermesi halinde, bu yemek bedeli için sigortalıya yemek kartı/çeki/kuponu ile yapılan ödemenin nitelik ve ko ulları bakımından herhangi bir ayrıma gidilmedi i, böylelikle ba ka bir mecrada ve yemek bedeli ödeme dı ında ba ka bir amaçla kullanılmayan yemek kartı/çeki/kuponu aracılı ıyla sigortalıya yapılan yemek yardımının, ayni yardım niteli ini korudu u göz ardı edilerek nakdi yardım kapsamına alındı ı, dolayısıyla söz konusu yardımın tamamının prime esas kazançtan istisna tutulması gerekirken yalnızca davalı Kurumca belirlenen tutar kadarlık kısmının prime esas kazançtan muaf tutuldu u,

2022/22 sayılı Genelge'nin dava konusu 2.1.4 maddesine gelince; Genelge'nin 2.1.5.1 maddesiyle yemek kartı/çeki/kuponuna yüklenen bedellerin sigorta priminden istisna olması için yalnızca yemek bedeli ödemesi amacıyla kullanılması gerekti i açıkça düzenlenmi olmasına, dolayısıyla dava konusu 2.1.4 maddesinde i verence sigortalıya i yeri veya mü temilatı dı ında 3. ki ilere ait restoran ve bunun gibi yerlerde verilen yemeklerin bedellerinin yüklendi i yemek kartı/çeki/kuponunun yalnızca yemek bedeli ödemede kullanılaca ı kabul edilmi olmasına ra men, anılan ekilde yapılan yemek bedeli ödemesinin ayni yardım kapsamında ele alınması gerekirken nakdi yardım olarak de erlendirildi i ve bu ödemenin davalı Kurumca belirlenen tutarı a an kısmının prime esas kazanca dahil edildi inden, anılan kapsamdaki ayni yemek yardımlarını nakdi yardım olarak niteleyen dava konusu Yönetmelik kuralı ile Genelge'nin dava konusu 2.1.4 maddesinde de hukuka uyarlık görülmedi i,

Sonuç itibarıyla, Kanun'a aykırı ayrımlara gidilmek suretiyle kurallar getirildi i açık olan dava konusu düzenlemelerde normlar hiyerar isine ve hukuka uyarlık bulunmadı ı gerekçesiyle,

dava konusu düzenlemelerin iptaline karar verilmi tir.

TEMY Z EDENLER N DD ALARI :

Davacı tarafından, yemek kartlarının, para yerine geçebilecek bir de i im aracı veya kredi



T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

kartları gibi nakit ekinde kullanılabilme imkânının bulunmadığı, bu kartlarla, yemek ve tüketime hazır gıda dındaki ürünlerin alımının yapılamayacağı, yemek kartlarının, sadece Dernek üyesi yemek kartı irketleriyle "üye sözleşmesi" olan ve yemek kartı POS'unun kurulu olduğu yemek ve gıda işletmelerinde kullanılabilirdi; Daire kararında, "... i verenin yemek yardımını i çiyeye "nakit ya da yemek bedeli ödeme dında da kullanılabilen yemek kartı/çeki/kuponu gibi araçlarla ödemesi" halinde aynı yardımdan bahsedilemeyece i..." denilerek, yemek kartının, yemek bedeli ödemesi dında da kullanılabilen bir enstrüman olduğu algısı yaratıldı ve yemek kartı sahibi çalışanların, yemek kartıyla tüketime hazır gıda alımının "yemek bedeli ödemesi" kavramına dahil edilip edilmedi i hususunun muallakta bırakıldığı, yemek kartının "yemek ve tüketime hazır gıda alımı" dında hiçbir ekinde ve hiçbir mecrada kullanılması mümkün olmadığından, Daire kararına yemek bedeli kavramının tüketime hazır gıda kavramını da içerdiği hususlarının açıklama ya da gerekçe olarak eklenmesi gerekti i ileri sürülmektedir.

Davalı idare tarafından, 5510 sayılı Kanun'da prime esas kazançta dahil olmayacak kalemlerin ödeme-gerçekle tirilme ekline/yöntemine ili kin herhangi bir belirleme ya da herhangi bir kısıtlama yapılmadığı ve bu hususun Kurumun takdirine bırakıldığı, dolayısıyla Kanun'da açıkça tadadi olarak sayılmayan aynı yardımların ve yine aynı maddede Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek tutarının ne kadarlık kısmının ya da hangi artlarda sunulacak yemek yardımının prime esas kazançta tabi tutulmayacağı düzenlenmesinin yargısal denetiminin, Kuruma tanınan takdir yetkisini sınırlandırdığı; ki isel bir ihtiyaç olan yemek için yapılan yardımın verilme amacı dında nakit yerine geçebilen ödeme aracı olan yemek kartı ile yapılması halinde, Kanun'un 80/1-c maddesi gere i prime esas kazançta tabi tutulması gerekti i ileri sürülmektedir.

KAR I TARAFIN SAVUNMALARI :

Taraflarca kar ılıklı olarak, istemlerin reddi gerekti i savunulmaktadır.

DANI TAY TETKİK HÂKİM REFKA ALTINOK'UN DÜ ÜNCES : Temyiz istemlerinin reddi ile Daire kararının onanması gerekti i dü ünülmektedir.

TÜRK M LLET ADINA

Karar veren Danı tay dari Dava Daireleri Kurulunca, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gere i görü üldü:

Üye Recep Kılıç'ın "yemek kartı sektörünü temsil etmek, yemek kartını tanıtmak ve bu amaçla her türlü faaliyeti yapmak; toplumun sağlıklı beslenmesi ile ilgili faaliyetlere dahil olmak ve bu tür faaliyetleri desteklemek ve te vik etmek; yemek kartı faaliyetlerinin dayana nını oluşturan her türlü mevzuatın günün ihtiyaçlarına göre ekillenmesini



T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

sa layacak çalı malar yapmak...vs. amacıyla kurulan davacı Derne in, dava konusu düzenlemelerin iptalini istemekte menfaati bulunmadı ından dava açma ehliyetinin olmadı ı" yönündeki usule ili kin oyuna kar ılıklı, davacı Derne in dava açma ehliyetinin bulundu una oyçoklu u ile karar verilerek i in esasına geçildi.

NCELEME VE GEREKÇE:

LG L MEVZUAT :

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanunu'nun "Prime esas kazançlar" ba lıklı 80. maddesinde;

"4 üncü maddenin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları a a ıdaki ekilde belirlenir.

a)Prime esas kazancın hesabında;

1)Hak edilen ücretlerin,

2)Prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çe it istihkaktan o ay içinde yapılan ödemelerin ve i verenler tarafından sigortalılar için özel sa lık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen tutarların,

3) dare veya yargı mercilerince verilen karar gere ince yukarıdaki (1) ve (2) numaralı alt bentlerde belirtilen kazançlar niteli inde olmak üzere sigortalılara o ay içinde yapılan ödemelerin, brüt toplamının esas alınır.

b)Aynı yardımlar ve ölüm, do um ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, i sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, ke if ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, i verenler tarafından sigortalılar için özel sa lık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin %30'unu geçmeyen özel sa lık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarlarının, prime esas kazançta tabi tutulmaz." kuralı yer almı tır.

Uyu mazlı a konu Sosyal Sigorta lemleri Yönetmeli i'nin, "Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları" ba lı ını ta ıyan 97. maddesinin 7. fıkrasının a) bendinde;

(7) veren tarafından;

a) yerinde veya mü temilatında yemek verilmemesi artıyla yemek bedeli adı altında sigortalılara veya sigortalılar için üçüncü ki ilere yapılan her türlü ödemelerin, günlük asgari ücretin Kurum Yönetim Kurulunca belirlenen oranının fiilen çalı ılan gün sayısı ile çarpılması sonucunda bulunacak tutarı,...prime esas kazançların hesaplanmasında dikkate alınmaz." hükmü bulunmaktadır.

2022/22 sayılı Genelge'nin dava konusu edilen 2.1.2 maddesinde, i verenlerce sigortalılar için i yeri veya mü temilatı dı ında kalan yerlerde üçüncü ki ilere nakden yapılan yemek ödemelerine; 2.1.4 maddesinde de, sigortalılar için üçüncü ki ilere yemek



T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

kuponu, yemek kartı, yemek çeki vb. araçlarla fatura kar ılı ı ödenen yemek bedellerine ili kin günlük brüt asgari ücretin %23,65'inin fiilen çalı lıan gün sayısı ile çarpılması sonucunda bulunacak tutarın, prime esas kazançta dahil edilmeyece i kuralı getirilmi tir.

HUKUK DE ERLEND RME:

5510 sayılı Kanun'un 80. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde, i yeri ve mü temilatında veya dı nda yapılması ayrımı gözetilmeksizin, yemek yardımı sadece "aynî ya da nakdi yapılmasına" göre prime esas kazançta tabi tutulması açısından farklı sonuçlara tabi tutulmu tur.

Dava konusu Yönetmelik hükmünde ise Kanun'da yer almayan farklı bir kıstas getirilerek yemek yardımının, aynî veya nakdî yapıp yapılmadı na bakılmaksızın, i yeri ve mü temilatı dı nda yemek bedeli adı altında sigortalılara veya sigortalılar için üçüncü ki ilere yapılan her türlü ödemenin, Kurum Yönetim Kurulunca belirlenen parasal sınır içerisinde kalan tutarın prime esas kazançların hesaplanmasında dikkate alınmayaca ı, bu sınır de erin üzerindeki yemek yardımının ise yine aynî veya nakdî yapıp yapılmadı na bakılmaksızın prime esas kazançta tabi tutulaca ı kuralı getirilmi tir.

Yine 02/12/2022 tarih ve 2022/22 sayılı "Yemek Bedeli" konulu Genelge'nin dava konusu 2.1.2 ve 2.1.4. maddelerinde de Yönetmelik hükmünden hareketle yemek yardımının aynî veya nakdî yapıp yapılmadı na bakılmaksızın birtakım açıklamalara yer verilmi tir.

Anayasa'nın 124. maddesinde, Cumhurba kanı, bakanlıklar ve kamu tüzel ki ilerinin, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurba kanlı ı kararnamelerinin uygulanmasını sa lamak üzere ve bunlara aykırı olmamak artıyla yönetmelikler çıkarabilece i hükmüne yer verilmi tir.

Buna göre, idari te kilat yapısı içinde yer alan Bakanlıklar ile di er kamu kurum ve kurulu ları, görev alanlarına ili kin olarak, yönetmelik, yönerge, tebli , genelge ve talimat gibi çe itli adlar altında düzenleme yapabilmektedirler.

Bu düzenlemeler arasında uyulması gereken "normlar hiyerar isi" kuramına göre, hukuk düzeni, farklı kademedede yer alan Anayasa, kanun, yönetmelik ve di er düzenleyici i lemlerden olu an birçok normu içermekte ve her norm geçerlili ini bir üst basamakta yer alan normdan almaktadır. Normlar hiyerar isine göre kanundan sonra gelen yönetmelik, genelge, tebli , talimat gibi düzenlemelerin ancak kanunda verilmi olan hakkın kullanılmasının açıklanması ile ilgili olaca ı, bu metinlerde kanun ile verilmi olan hakkı geni letici veya daraltıcı mahiyette hükümlere yer verilemeyece i hususu, hukukun genel ilkelerindedir.

Öte yandan, idarelerin, düzenleme yetkisini kullanırken, kendilerine Anayasa ve yasalarla çizilen çerçeve içinde takdir yetkisine sahip oldukları açıktır. Ancak, bu takdir yetkisi, serbestçe kullanılabilecek bir keyfiyeti ifade etmeyip, kamu yararı ve hizmet gerekleri



T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

açısından hukuka uygun olarak temellendirilmelidir. Bu itibarla, idareye yasalarla tanınan takdir yetkisinin yargısal denetimi, idari yargı organlarınca hukuka uygunluk, kamu yararı ve hizmet gerekleri ölçütleri esas alınarak yapılmaktadır.

Yemek yardımı; i verenler tarafından, çalı ilan gün esas alınarak beslenme ihtiyacının kar ılanması amacıyla çalı anlara aynî veya nakdî olarak yapılan bir sosyal yardımdır. Beslenme ise; bireyin maddi ve manevi varlı nını sürdürebilmesi için yeterli, dengeli ve sa lıklı besin alması olarak tanımlanabilir. Yemek yardımı, daha geni anlamıyla bir beslenme yardımudur.

Bu itibarla, yemek kartı/çeki/kuponu vasıtasıyla yapılan ve beslenme amacına matuf olan aynî yemek yardımının yalnızca yemek hizmeti sunan lokanta vb. i yerlerinde yemek bedeli ödemesi amacıyla kullanılabilce inin kabul edilmesi, beslenme kavramının daha geni olan kapsamı ile ba da mamaktadır. Beslenme ihtiyacının yemek hizmeti sunan i yerlerinin yanında aynı zamanda yine beslenmeyi sa layan besin maddelerinin satın alınması ve tüketilmesi suretiyle giderilmesi de mümkündür. Burada belirleyici olan ana unsur aynî yemek yardımının beslenme ihtiyacının giderilmesinde kullanılmasıdır.

Yemek yardımının ifa edili eklene göre 5510 sayılı Kanun'un 80. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde; yemek yardımının aynî olarak yapılması halinde bu yardım tutarının tamamının prime esas kazanca tabi tutulmayaca ı, yemek yardımının nakdî olarak yapılması halinde ise Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek nakdî yemek yardımı tutarlarının prime esas kazanca tabi tutulmayaca ı, bu tutarı a an kısmın ise prime esas kazanca tabi tutulaca ı hükme ba lanmı tır.

Sosyal veya ki isel bir ihtiyacın kar ılanması için i veren tarafından yapılan ve çalı anın i verene sundu u eme in kar ılı ı olan ücret ya da sair yan ödemeler kapsamında yer almayan, sadece mal veya hizmet olarak sa lanan sosyal amaçlı yardımlar aynî yardım olarak tanımlanmı tır. Aynî yardımın bizzat i veren tarafından de il de, i verenle ba ıtlanan bir sözleşme gere ince üçüncü ki iler tarafından ifa ediliyor olması, bu yardımın aynî yardım niteli ini kaybettirmez.

Öte yandan, i veren tarafından do rudan çalı ana nakden verilmesi, çalı anın banka hesabına yatırılması veya herhangi bir kullanım sınırlaması olmaksızın nakit gibi her yerde kullanılabilen kartlar aracılı ıyla sa lanması halinde yapılan nakdî yemek yardımının (zammının) Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenen tutarının prime esas kazanca tabi tutulmayaca ı, bu tutarı a an kısmın ise prime esas kazanca tabi tutulaca ı tabiidir.

Aynî yemek yardımı ile nakdî yemek yardımı arasındaki en önemli fark, aynî yemek yardımında bu yardımın fiili yemek eklinde verilmesi veya yemek ve beslenme amacına yönelik mal ve hizmet sunan i yerleri aracılı ıyla kullanılması, nakdî yemek yardımında ise bu ko utun aranmamasıdır. Bu belirleyici ayırım nedeni ile yasa koyucu tarafından aynî yemek yardımının tamamı prime esas kazanca dâhil edilmez iken, nakdî yemek yardımının Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenen belli bir kısmının prime esas kazanca dâhil



T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

edilmemesi yoluna gidilmi tir.

5510 sayılı Kanun'un yukarıda anılan bu hükmünden hareketle uyu mazlı ın çözüümü için yemek kartı aracılı ıyla yapılan yemek yardımlarının hukuki nitelemesinin yapılması, ba ka bir ifade ile yemek kartı ile yapılan yemek yardımlarının aynî yardım mı, nakdî yardım mı oldu unun açıklı a kavu turulması gerekir.

Olayda, yemek kartının; çalı anların beslenme ihtiyaçlarının i yeri ve mü temilatında kar ılanamaması nedeniyle yemek yardımını aynî yardım tanımı ve kapsamında i yerinde ve/veya i yeri dı ında kapalı devre bir elektronik mutabakat sistemi içerisinde organize eden davacı Dernek üyeleri tarafından sunulan, davacı Dernek üyeleri ile i verenler ve üye i yerleri arasında imzalanan sözleşme melere dayalı olarak yemek verme hizmeti sunan lokanta vb. üye i yerleri ile beslenme amacına yönelik besin maddesi harcamaları için di er üye i yerlerinde de kullanılabilen, bankaların aracılık etti i ödeme sistemi ve uygulamaları ile entegre olmayan ve bankacılık sisteminden ba ımsız olarak özerk POS altyapısı a ında i lem görebilen, nakit ve/veya nakit yerine kullanılamayan, i günü esas alınarak aylık yemek yardımı yüklemelerinin yapıldı ı, faturalı i leyi ve elektronik kayıt düzeni içerisinde denetlenebilir niteli i olan özel bir kart oldu u anla ılmaktadır.

Dolayısıyla, yukarıda vasıfları belirtilen bir yemek kartının, faturalı olarak sunulan bir hizmet oldu u, yemek kartında bulunan bakiyenin nakit olarak çekilemeyece i ve nakit gibi her mecrada (yemek ve besin maddesi satı ı yapan üye i yerleri dı ındaki i letmelerde) kullanılamayaca ı tartı masız oldu undan, bu nitelikleri haiz yemek kartı ile yapılan yardımın aynî yemek yardımı oldu u sonucuna ula ılmaktadır.

Bütün bu açıklamalardan da anla ılaca ı üzere, 5510 sayılı Kanun'un 80. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yardımın; aynî olarak verilmesi bu yardımın prime esas kazançtan muaf tutulması için yeterli görülmesine ve yardımın aynî olarak gerçekleştirilece i yer bakımından mekânsal bir ayrıma (i yeri veya mü temilatı içi ya da dı ı ayrımına) gidilmemesine kar ın, dava konusu düzenlemelerle Kanun'un bu belirlemesi dı ında ve kanunla verilmi olan bir hakkı daraltıcı mahiyette hükümler getirilmi oldu u görülmektedir.

Sonuç itibarıyla, 5510 sayılı Kanun'un 80. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan kanuni düzenleme uyarınca yardım tutarının prime esas kazançta tabi tutulmaması ya da sınırlı tabi tutulmaması yönünden "aynî ya da nakdi yapılmasına" göre farklılık arz eden yemek yardımına, Kanun'a aykırı ayrımlara gidilmek suretiyle kurallar getirdi i açık olan dava konusu düzenlemelerde bu yönüyle normlar hiyerar isine ve hukuka uyarlık görülmemi tir.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1.Dava konusu düzenlemelerin iptali yolundaki Danı tay Onuncu Dairesinin temyize



T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

konu 08/05/2024 tarih ve E:2023/170, K:2024/1853 sayılı kararının **yukarıda belirtilen gerekçeyle ONANMASINA,**

2.Kesin olarak, 06/03/2025 tarihinde, oyçoklu u ile karar verildi.

Ba kan

Hasan
GÜZELER
(X)

Üye

Ali
KAZAN

Üye

Bilal
ÇALI KAN

Üye

Hasan
ODABA I
(X)

Üye

Doç. Dr. Gürsel
ÖZKAN

Üye

Hasan
ÖNAL

Üye

Mürteza
GÜLER

Üye

Ali
ÜRKER
(XX)

Üye

Recep
KILIÇ
(XXX)

Üye

Ömer
C VR

Üye

Sami
KARATEK N
(X)



T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

KARAR

X- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Prime esas kazançlar" başlıklı 80. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde; **aynı yardımlar** ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile **Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları**, işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin %30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarlarının, prime esas kazançta tabi tutulmayacağı kuralı yer almıştır.

Sosyal Sigorta Tevazüatleri Yönetmeliği'nin, "Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları" başlığını taşıyan 97. maddesinin 7. fıkrasının (a) bendinde; işveren tarafından; işyerinde veya müteahhüt teminatında yemek verilmemesi artışıyla yemek bedeli adı altında sigortalılara veya sigortalılar için üçüncü kişilere yapılan her türlü ödemelerin, günlük asgari ücretin Kurum Yönetim Kurulunca belirlenen oranının fiilen çalışılan gün sayısı ile çarpılması sonucunda bulunacak tutarının prime esas kazançların hesaplanmasında dikkate alınmayacağı hükmü bulunmakta olup, bu doğrultuda 2022/22 sayılı Genelge'nin dava konusu edilen 2.1.2 maddesinde, işverenlerce sigortalılar için işyeri veya müteahhüt teminatı dışında kalan yerlerde üçüncü kişilere nakden yapılan yemek ödemelerine; 2.1.4 maddesinde de, sigortalılar için üçüncü kişilere yemek kuponu, yemek kartı, yemek çeki vb. araçlarla fatura karşılığında ödenen yemek bedellerine ilişkin günlük brüt asgari ücretin %23,65'inin fiilen çalışılan gün sayısı ile çarpılması sonucunda bulunacak tutarın, prime esas kazançta dahil edilmeyeceği kuralı getirilmiştir.

5510 sayılı Kanun ile "aynı ya da nakdi yapılmı olması" ayrımını esas alarak yemek yardımı prime esas kazanç bakımından farklı sonuçlara tabi tutulduğundan, aynı yardım kavramının neye karşılık geldiğinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. "Aynı" kelimesi sözlük anlamı ile nesnel, para ile değil maddesel/mal olarak kullanılan ifade etmekte olup, "aynı yardım" ise Yardım Toplama Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik'te; "Nakit ve nakit benzeri dışındaki tüm maddi varlıklarla yapılan yardımlar" olarak tanımlanmıştır.

Aynı yardım, sosyal veya kişisel bir ihtiyacın karşılanması için yapılmakta olup, çalışanın ihtiyacını doğrudan ve parasal olmayan şekilde karşılamak amacıyla yapılmaktadır. Dolayısıyla, yemek yardımının, aynı yardım olarak yapıldığının kabulü için doğrudan işveren tarafından, işçiye, işyeri ve müteahhüt teminatı içinde fiilen "yemek vermek" şeklinde sunulması halinin anlaşılması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Buna göre, "aynı ya da nakdi yapılmı olması" ayrımını esas alarak yemek yardımını prime esas kazanç bakımından farklı sonuçlara tabi tutan 5510 sayılı Kanun



T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

hükmünün, aynı yardımın yukarıda belirtilen niteliği de göz önüne alındığında, i verenin söz konusu yemek bedelini üçüncü kişilere nakden ödemesi veya yemek yardımını i çiyeye yemek kartı/çeki/kuponu gibi araçlarla ödemesi halinde de, aynı yardım kapsamında kabul edilecek biçimde genişleterek yorumlanmasının mümkün olmadığını anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, yemek yardımının, doğrudan i veren tarafından, i çiyeye, i yeri ve mü teminatı içinde fiilen "yemek vermek" şeklinde sunulması halinde aynı yardımın söz konusu olacağı sonucuna varıldığından, i verenin, yemek bedelini üçüncü kişilere nakden ödemesi veya i çiyeye yemek kartı/çeki/kuponu gibi araçlarla ödemesi halinde aynı yardımdan bahsedilemeyeceği ve bu halde yapılan nakdi ödemenin yalnızca davalı Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek kısmının prime esas kazançta tabi tutulmayacağı, bu tutarı a an kısmının sigorta primine tabi olduğu değerlendirilmiş olup, dava konusu Sosyal Sigorta Tevazüat Yönetmeliği'nin 97. maddesinin 7. fıkrasının (a) bendi ile bu Yönetmelik'e dayanılarak yayımlanan 2022/22 sayılı Genelge'nin 2.1.2 ve 2.1.4. maddelerinde, 5510 sayılı Kanun'a aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davalı idarenin temyiz isteminin kabulü ile temyize konu Daire kararının bozulması gerektiği oyuyula, karara katılmıyoruz.

Ba kan

Hasan
GÜZELER

Üye

Hasan
ODABA İ

Üye

Sami
KARATEK N



T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

KAR IOY

XX-5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanunu'nun "Prime esas kazançlar" ba lıklı 80. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde; aynı yardımlar ve ölüm, do um ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, i sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, ke if ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, i verenler tarafından sigortalılar için özel sa lık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin %30'unu geçmeyen özel sa lık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarlarının, prime esas kazançta tabi tutulmayaca ı kuralı yer almı , (c) bendinde ise,(b) bendinde belirtilen istisnalar dı ında her ne adla yapılırsa yapılsın tüm ödemeler ile aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi ödemelerin prime esas kazançta tabi tutulaca ı düzenlenmi tir.

Kanun'un 80. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinde, aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi ödemelerin prime esas kazançta tabi tutulaca ı açıkça hüküm altına alınmı olup, i verenin yemek bedelini üçüncü ki ilere nakden ödemesi veya i çiyeye "yemek kartı/çeki/kuponu gibi araçlarla ödemesi" halinin bu kapsamda bulundu u ve prime esas kazançta tabi tutulması gerekti i sonucuna varıldı ından, dava konusu Sosyal Sigorta lemleri Yönetmeli i'nin 97. maddesinin 7. fıkrasının (a) bendi ile bu Yönetmeli e dayanılarak yayımlanan 2022/22 sayılı Genelge'nin 2.1.2 ve 2.1.4. maddelerinde, hukuka aykırılık, aksi yönde verilen Daire kararında ise hukuki isabet bulunmadı ı sonucuna varılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davalı idarenin temyiz isteminin kabulü ile temyize konu Daire kararının bozulması gerekti i oyuyla, karara katılmıyorum.

Üye

Ali

ÜRKER



T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2024/2809

Karar No : 2025/539

KAR IOY

XXX-Uyu mazlık, 5510 sayılı Kanun'un 4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olanlara i veren tarafından yapılan ayni ve nakdi yemek yardımlarının, sigorta primine esas kazanca dahil edilip edilmeyece i noktasındadır.

5510 sayılı Kanun'un 80. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca, 4. maddenin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olan hizmet akdi ile bir veya birden fazla i veren tarafından çalı tırılanlara i veren tarafından yapılan ayni yardımlar bütünüyle prime esas kazançtan hariç tutulurken, nakden yapılan yemek yardımlarının yalnızca davalı Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek kısmı (Kurum Yönetim Kurulunun 17/11/2022 tarihli ve 2022/323 sayılı kararıyla günlük brüt asgari ücretin % 23,65'i) sigorta priminden istisna tutulmu tur.

5510 sayılı Kanun hükmü ile yemek yardımı "ayni ya da nakdi yapılmı olması" ayrımı esas alınarak, prime esas kazanç bakımından farklı sonuçlara tabi tutulmu tur. Ayni yardım, sosyal veya ki isel bir ihtiyacın kar ılanması için yapılmakta olup, çalı anın ihtiyacını do rudan ve parasal olmayan ekilde kar ılamak amacıyla yapılmaktadır. Dolayısıyla, yemek yardımının, ayni yardım olarak yapıldı ının kabulü için yardımın aynî olarak gerçekte tirilece i yer bakımından mekânsal bir ayrıma (i yeri veya mü temilatı içi ya da dı ı ayrımına) gidilmeksizin i çiyeye, fiilen "yemek vermek" ekinde sunulması halinin anla ılması gerekti i sonucuna varılmaktadır.

Bu itibarla, yemek yardımının, i çiyeye, fiilen "yemek vermek" ekinde sunulması halinde ayni yardımın söz konusu olaca ı sonucuna varıldı ından, i verenin söz konusu yemek bedelini i çiyeye "yemek kartı/çeki/kuponu gibi araçlarla ödemesi" durumunun, yemek kartı/çeki/kuponunun, yemek bedelinin ödenmesi dı ında ba ka mecralarda ve yemek bedeli ödeme dı ında -nakit ya da nakit yerine geçecek ekilde- ba ka amaçlarla kullanılmasının mümkün olması nedeniyle, bahse konu yemek yardımının "nakdi yardım" kapsamında de erlendirilmesi ve davalı Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek kısmının (Kurum Yönetim Kurulunun 17/11/2022 tarih ve 2022/323 sayılı kararıyla günlük brüt asgari ücretin % 23,65'inin) prime esas kazanca tabi tutulmaması, bu tutarı a an kısmının ise sigorta primine tâbi olması gerekecektir.

Bu durumda, sigortalılar için üçüncü ki ilere yemek kuponu, yemek kartı, yemek çeki vb. araçlarla fatura kar ılı ı ödenen yemek bedellerine ili kin günlük brüt asgari ücretin %23,65'inin fiilen çalı ılan gün sayısı ile çarpılması sonucunda bulunacak tutarın, prime esas kazanca dahil edilmeyece i hususunun düzenlendi i 2022/22 sayılı Genelge'nin dava konusu edilen 2.1.4 maddesinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davalı idarenin temyiz isteminin kısmen kabulü ile temyize konu Daire kararının 2022/22 sayılı Genelge'nin 2.1.4 maddesinin iptaline yönelik kısmının



T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2024/2809
Karar No : 2025/539

bozulması gerekti i oyuyla, kararın bu kısmına katılmıyorum.

Üye
Recep
KILIÇ

